

BUITEN

14^E JAARGANG N^O. 22.

ZATERDAG 29 MEI 1920.

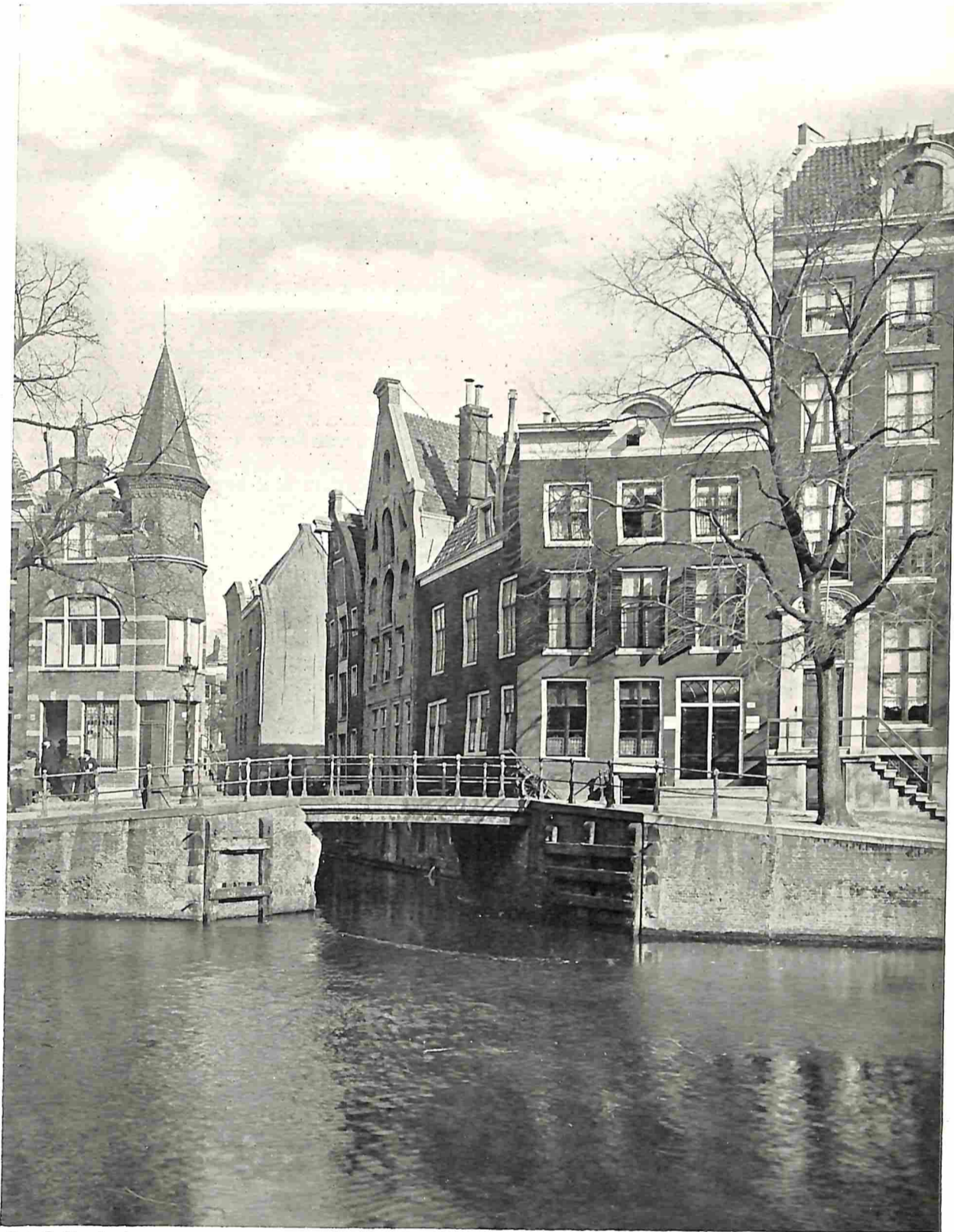

Foto C. Steenbergh.
EEN ZONDERLING ONTEIGENINGSPLAN. DE BEULINGSLOOT BIJ DE HEERENGRACHT.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

KINDEREN DER ZEE (22), NAAR HET ENGELSCHE VAN H. DE VERE STACPOLE	BLZ. 254
SPOTVERZEN, DOOR G.	„ 255
VREELAND, DOOR MR. A. LOOSJES, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 256—259
VOLKSRAADSELS	BLZ. 259
PENTSTEMON SOUTHGATE GEM, DOOR E. TH. W., GEÏLL.	„ 260
NOG IETS OVER REIZEN IN SPANJE, DOOR THEO DE VEER, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 260—261
DE DAMIAATJES, DOOR F. W. DRIJVER	BLZ. 261
EEN ZONDERLING ONTEIGENINGSPLAN, GEÏLL.	BLZ. 253, 262—263
WONDERE VERHALEN UIT DE WILDE NATUUR, DOOR F. ST. MARS, VERTAALD DOOR S. J. BARENTZ—SCHÖNBERG	BLZ. 263
WATERUURWERK TE ROME, ILLUSTRATIE	„ 264

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

KINDEREN DER ZEE.

22) Naar het Engelsch van H. de Vere Stacpoole.

BOEK II.

EN toch — alhoewel het de liefde was, welke zijn ziel had aangeraakt, was hij er zich niet van bewust op Schwalla verliefd te zijn. De bewuste uiting van den geest komt mijlen ver achter den onbewusten geest aan en ofschoon hartstocht den bewusten geest hiervan kennis had kunnen geven met bazuïngeschal, kwam deze nieuwe aandoening van zijn wezen slechts als een warm gevoel uit het „niet”, gelijk een zuidenwind strijkt over de haag, welke het zuiden niet van het noorden kan onderscheiden, maar wier leven zoozeer is veranderd door deze aanraking, dat haar doornen weldra vergezeld zullen zijn van kleine groene loten.

Hij keerde uit de vallei terug zonder woede jegens Magnuss. Voorbij Gunarsson's huis gaande, keek hij overal rond om te zien of hij iets van Schwalla kon ontdekken; hij zou het prettig hebben gevonden indien hij haar had kunnen begroeten, en voelde zich wat eenzaam nu hij haar niet zag. Bij de kerk kwam hij Gudmundsson tegen. Deze zeide hem goedendag zooals hij altijd deed en Ericsson beantwoordde den groet van den „ouden, dikken dief,” zonder er zich bewust van te zijn, dat zijn tegengroet vriendelijker was dan gewoonlijk.

Thuisgekomen, zag hij dat Magnuss was teruggekeerd en bezig was zijn avondmaaltijd te nuttigen. Er was iets humoristisch in dezen terugkeer tot den trog, na de hevige ruzie en het melodrama van een paar uur geleden. Dit was nu juist iets voor Magnuss, en Ericsson, zijn pet op het bed werpend, stond een oogenblik te kijken naar Magnuss' rug, naar de ruwe tafel en het eenvoudige voedsel dat er opstond. In dezen aanblik was iets pathetisch. Arme Magnuss, na al zijn heen

en weer trekken en sparen, had hij nu eindelijk dit bescheiden tehuis gevonden en was voor Schwalla in de bres gesprongen, omdat hij zich verbeeldde dat men haar kwaad wilde doen. Hij trad op Magnuss toe en legde zijn hand vertrouwelijk op diens schouder.

„Magnuss,” zeide hij „je lijkt wel mal.”

Magnuss wendde zich om; zijn gelaat was donkergekleurd, hij had een vollen mond en zijn oogen waren vochtig. Eten en huilen tegelijk — dat was juist iets voor Magnuss. Hij trachtte zijn voedsel haastig naar binnen te werken, opdat hij zijn boosheid over Ericsson's woorden kon toonen; toen echter hield iets hem terug, door diens wijze van spreken; hij slikte dus hetgeen hij in den mond had, haastig in en sprak geen woord.

Ericsson begaf zich naar den anderen kant der tafel, waar voor hem was gedekt.

„Je begrijpt me heelemaal verkeerd. Toen ik vandaag uitging om den ijsberg te gaan bekijken, deed ik dat zooals ik het met jou zou hebben gedaan. Geen haar van mijn hoofd denkt eraan om je nichtje kwaad te doen. Goede God! Ik zou evengoed een van Olsen's kinderen kunnen gaan afranselen. Weét je niet dat ik met de vrouwen heb afgedaan?”

Magnuss zag, door zijn vrouwelijke intuïtie geleid, dat Ericsson de waarheid sprak; maar met zijn scherp instinct voor het fijne en teere zooals de spiegel-galvanometers van de „President Girling”, bemerkte hij tevens, dat er eenige verandering had plaats gegrepen met Ericsson. Deze gaf nooit uitlegging van zijn daden, evenmin maakte hij anders verontschuldgingen.

Dus, alhoewel hij heel goed wist, dat Ericsson niets kwaads in den zin had jegens Schwalla, werd toch in zijn hart een nieuwe vrees geboren. Wat zou er gebeuren, indien Ericsson eerlijk verliefd werd op Schwalla en zij op hem?

Het beeld van Schwalla, ongelukkig gemaakt door Ericsson, scheen bijna minder erg dan haar met hem te zien getrouwd en hem liefhebbend met hart en ziel.

Hij kon het aanzien dat zij met Gudmundsson trouwde, omdat bij zulk een huwelijk de gedachte aan liefde was buitengesloten. Maar hij kon het niet verdragen haar een verbintenis te zien aangaan uit liefde, met een anderen man — dit dacht hij tenminste. —

„Wel” zeide hij, „laten wij er dus niet meer over praten, zij is mijn nichtje en daarom sprak ik erover.”

Hij ging voort met eten en Ericsson, aan tafel plaats nemend, begon eveneens. Toen zij klaar waren, verscheen Helga Thordursson, een meisje uit het dorp, dat voor hen kookte en het huis in orde hield, om af te wasschen en op te redderen. Helga was nog jong, een jaar of zeventien, en droeg de nationale kleederdracht; haar figuur liet veel te wenschen over, zij was onhandig en slordig, doch zij had een lief en trouwhartig gelaat. Onder de Scandinaviërs vindt men dikwijls heel jonge meisjes, die deze zelfde trouwhartige uitdrukking hebben, een voorbode van een gelukkig en vredig moederschap.

Toen Helga met haar werk gereed was, begonnen zij met het nazien van een der lange lijnen, die den volgenden dag bij het vissen werden gebruikt.

Het in orde houden dezer lijnen, zonder nog te spreken van het bevestigen van het aas, is een bijzonder lastig werk. De korte lijnen met haken eraan bevestigd — snoods — zijn twee meter lang en bevinden zich op een afstand van vier meter van elkaar, daar zij anders in elkander verward zouden raken. Daar, waar de haak aan de korte lijn vastzit, moet het weefsel los zijn, opdat de tanden van den kabeljauw er doorheen kunnen bijten, zonder het te vernielen, Elke haak, elke lijn en elke plaats van vasthechting moet worden nagezien en beproefd — zooals iedere meter telegraafdraad, kabel, dreggetouw en staaltros bij het kabelleggen — door scherpe en geoefende oogen.

„Van de kracht van het zwakste deel, hangt de kracht af van den kabel.”

Dit motto der Engelsche marine wordt zelfs door den nederigsten zeeman in eere gehouden.

De zee heeft geen medelijden met fouten; zij zal een slagschip vernielen en een geheele natie ten gronde richten, of een vischlijn breken en den arbeid van een dag te niet doen, met dezelfde onverschillige vingers — vingers die steeds op zoek zijn naar fouten.

Hetzelfde doet ook het Leven, waarvan de vingers altijd zoeken naar de zwakheden van levens, zelfs al zijn deze nog zoo bescheiden, als die van Erikr Ericsson en Jonass Magnus.

HOOFDSTUK XII.

HOE DE LIEFDE TOT SCHWALLA KWAM IN DEN NACHT.

Toen Schwalla thuiskwam, was haar vader uit, zoodat zij haar avontuur op den ijsberg niet kon vertellen. Eerst bij het avondeten kon zij erover praten en Gunarsson was toen in geen stemming om er veel aandacht aan te schenken. Hij had zijn gedachten bij een zalmfuik, welke door zijn mannen was gezet en waar iets aan haperde. Gunarsson's verstand was juist groot genoeg, om een tegenslag van ondergeschikt belang te verwerken, en meestal had hij dan ook iets waarover hij tobde. Zoo ook dezen avond, en Gunarsson, met zijn gedachten bij een zalmfuik van honderd kronen, had geen ooren naar Schwalla's verhaal.

Het kon het meisje niets schelen.

Het avontuur was voorbijgegaan, evenals de ijsberg, maar de herinnering daaraan bleef — een kleurrijk beeld van den Breidifjord en de meeuwen, het verblindend sneeuwwit van den berg, het spel der golven op het ijs en de stille wereld vol licht en blauw, welke als een openbaring tot haar was gekomen, toen zij naast Ericsson stond op den top van den ijsberg.

De berg had haar den Breidifjord doen zien, zooals zij hem nooit van tevoren had beschouwd. De Breidifjord was iets geheel nieuws voor haar geworden. Ericsson maakte er een deel van uit.

Zij was zich hiervan in het geheel niet bewust.

De Liefde is werkelijk een persoonlijkheid. Zij is niet gewapend met pijl en boog, doch met een hamer en een draagbaar aambeeld en zij is een meesteres in de kunst van ketenen te smeden. Zij was met hem geland op den ijsberg, schakel na schakel grijpend van de geheele keten van den Breidifjord, meeuwen, eilanden, bergen, kust, blauwe golven en bruine zeilen; zij had haar geslingerd om Schwalla en er nog een laatste schakel aan toegevoegd, welke alles verbond — Ericsson.

De liefde had het zoo geschikt, dat Ericsson en de zee voor haar èèn zouden zijn — voor altijd. Zij trok er zich niets van aan dat haar vader verstrooid was, want hoe prettig de dag met zijn voorvallen ook was geweest, was het haar aangenamer erover na te denken, dan er over te spreken, vooral met iemand die maar half luisterde. Zij liet hem aan tafel zitten en stond op, om Helgi te gaan voeren. Helgi's hok bevond zich op het erf naast den keukeningang en terwijl zij hem voerde met stukjes rauw schapenvleesch vertelde zij hem alles.

Zij had een manier van gewoon tegen de dieren te spreken en niet alsof zij met een gek praatte en wanneer zij Helgi verhaaltjes vertelde, hetgeen zij vaak deed, geloofde zij dat hij haar begreep.

En hij deed dit. Helgi's verstand was, in vergelijking met dat van Schwalla, nog geringer dan zijn kleine lichaampje, vergeleken bij het hare, en toch kon het haar woorden volgen en begrijpen — al was het dan ook niet de geschiedenis zelf, dan toch de verhalende klank van haar stem.

De verhalende stem is bijna even oud als de spraak zelf, en Helgi's voorouders hadden er zeker reeds naar geluisterd, aan de deuren der holbewoners, terwijl hun vrouwen vóór-historische kindertjes in slaap praatten met verhalen van Bubbyjub de Pterodactyl.

Skarsstöd bezit een eigenaardigheid; waar gij ook heengaat, in welk vertrek en in welk huis ge u ook bevindt, altijd hebt gij een metgezel — de stem der rivier. Het niveauverschil tusschen de vallei en de plaats waar zij in zee uitmondt, is groot genoeg om de rivier ten allen tijde een stem te geven.

Schwalla, die om tien uur naar bed was gegaan, werd na middernacht door deze stem gewekt. Er was niets sinds het oogenblik dat zij zich ter ruste legde veranderd, het was precies hetzelfde geluid, een zacht, gelijkmatig, muzikaal gemurmel, veroorzaakt door het leven dat de watervalletjes maakten, het gerimpel der golven en het spel der voortrollende steenen, en toch had het haar slaap onderbroken.

„Ik wilde je iets vertellen — ik wilde je iets vertellen — ik wilde je iets vertellen,” zong de rivier.

En toen Schwalla ontwaakte en luisterde, had zij haar niets te zeggen.

De wind, welke door het wijdopenstaande raam naar binnen kwam, deed de gordijnen bewegen en vulde het vertrek met de frissche berglucht, en de stem der rivier werd dan eens zachter, dan weer luider met den wind medegevoerd.

Haar slaap was geheel weg.

Wanneer op IJsland deze wordt onderbroken, komt hij niet zoo gemakkelijk terug en Schwalla was er de persoon niet naar om wakker te blijven en lang op hem te liggen wachten en intusschen het vreeselijk spooksel, de Slapeloosheid, gastvrijheid te verleen.

Zij stond op, kleepte zich aan en ging naar buiten.

Het was bijna één uur, maar toch lag het daglicht over de wereld.

Skarsstöd lag in diepen slaap gedompeld. Het geleeke op een van God verlaten dorp; slechts de rivier welke er vroolijk langs huppelde, scheen te leven; het was het volle, tintelende leven alsof de een of andere geest zich gedeeltelijk vertoonde, — vrij van de nabijheid der menschen; de heuvelen, zelfs de hemel, hadden een ander aanzien.

De nacht gezien bij het daglicht, is vol mooie verrassingen en men kan deze alleen aanschouwen, wanneer men zooals Schwalla, alléén is. Men werpt een blik in de diepe bron der natuur, welke u bij dag niet meer geeft dan een weerspiegeling der oppervlakte, en terwijl zij geheel is verlicht door zonnestralen, toont zij u een vluchtig beeld van haar onbegrensde mysterie en haar diepte.

Schwalla ging door de eenzame straat naar de kust en nam plaats op een tros bij de pier. De vloed kwam opzetten en het water stroomde binnen, grijsblauw, vanaf den verren horizon en strekte zich als een zilveren draad onder den gezichtende. Er was geen meeuw te zien; niets dan de kust en de eilanden, de zee en den hemel, allen even duidelijk zichtbaar alsof het dag was, slapend in de stilte.

De ijsberg was geheel verdwenen, en de Fransche visschersvloot was aan het oog onttrokken door de Breidavik Punt; in geheel die wereld van vage tinten en etherische afstanden, was niets dat er niet reeds geweest was bij den dageraad der schepping. Het was niet de eerste maal dat Schwalla den Breidifjord zoo zag en terwijl zij daar neerzat, in slaap gewiegd door de plechtige, vredige stilte, alleen verbroken door het spoelen der zee tegen de kust, kwamen de stemmen der kleine golfjes tot haar, zooals ook de stem der rivier tot haar was gekomen, en zij riepen haar wakker.

„Ik wilde je iets vertellen — ik wilde je iets vertellen — ik wilde je iets vertellen,” zong de zee, evenals het land, had haar een geheimzinnige tijding te brengen, doch zelfs de Breidifjord, haar tweede Moeder, aarzelde hiermede.

Toen begon de groote fjord tot haar te spreken en leidde haar oogen van punt tot punt:

„Wat zoek je wel? Hier ligt Flatey, doch de alken zitten allen te slapen op hun groote eieren op de randen der rotsen, en de papegaaiduikers slapen in de rotsholten, wat je zoekt is niet hier; en het strand van Skagastrond, waar de visschersbooten verleden jaar zijn vergaan, daar liggen slechts de beenderen der dooden. De „Burgemeester” en de Fulmar en de „Ruiter”, zij bevatten evenmin hetgeen je zoekt. Snaefel, daarginds, weet in het geheel niet wat je verlangt”.

Van punt tot punt zwierf haar geest tot hij, de verre kusten moede, de zich dichterbij bevindende wateren van den fjord opzocht.

Toen, zooals een meeuw met dichtgevouwen vleugels neerstrijkt op een rotspunt, kwam haar gemoed na zijn lange, lange, reis, tot rust. Haar oogen bleven gevestigd op een voorwerp, op eenige kabellengten afstands van den oever.

Het was Ericsson's boot.

(Wordt vervolgd).

SPOTVERZEN.

De trots, waarmede de eene plaats zich boven een naburige verheft, de minachting van de bewoners van het eene gewest voor die van aangrenzend gebied, zijn de echte kenmerken van provincialisme en enghartigheid. Voorbeelden daarvan zijn er vele; men uit zich in scheldnamen en ook wel in spotversjes, waaraan vaak een even lang leven beschoren is. Zoo verhieven b.v. de kleiboeren uit den Eemnesserpolder of de dicht bij de maten wonende Soester boeren, die hun land bij overstromingen geregeld door het zeeslib vruchtbaar gemaakt zagen, zich spottend boven de omwonende Gooische zandboeren met het volgende versje:

Hosse (Huizen), Bosse (Bussum), Baeren, (Baarn),

Eemenes en Laren,

Blarrikom en Loozerecht (Loosdrecht):

O! wat groeit het gras daar slecht!

G.

Foto C. Steenbergh.

DE VECHT MET HET EILANDJE TEN ZUIDEN VAN VREELAND.

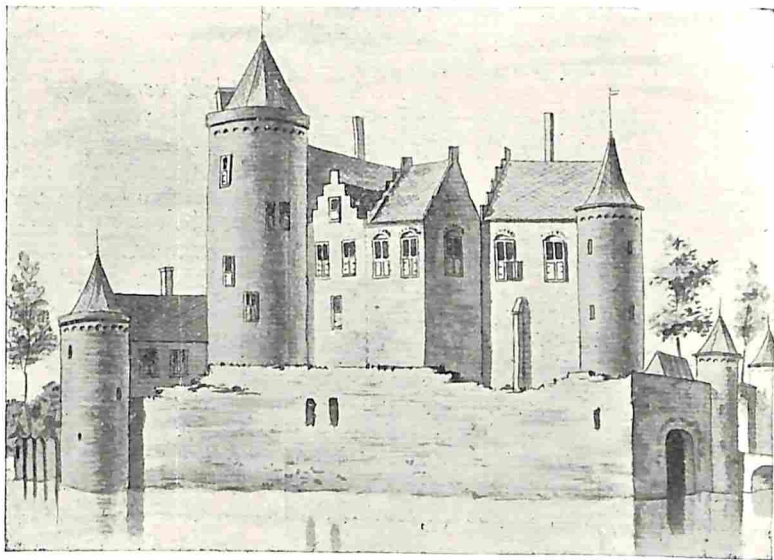
VREELAND.

EEN bij uitstek passende naam heeft wel dit vredige dorpje aan het zoo vredige riviertje de Vecht. Maar wie denkt, dat het aan deze vredigheid zijn naam dankt, vergist zich wel zéér. Eigenlijk is het tegendeel het geval. Want den naam „Vredelant” gaf Utrecht's Bisschop, Hendrik van Vianden, aan het kasteel, dat hij in 1252 aanving te bouwen binnen een oostwaartsche buiging van de bochtenrijke Vecht op een zich ietwat boven het lage omringende land verheffende plaats, om den vrede te verzekeren aan de in deze streek wonenden.

Struxi, Martine, Vredelant pro pace tuorum,
Pace beatorum fruar ut tecum sine fine. 1)

Zoo luiden de door Vreeland's stichter zelf gekozen woorden, op zijn graf in de Domkerk der Bisschopsstad gesteld. Waarlijk, 't was geen gelukkige gedachte van den Bisschop, het slot dezen naam te geven. Want een slot werkte in die dagen op strijdlustige benden, als een kaarsvlam op muggen. En mochten dikwijls de slotmuren de bewoners van den burcht zelve beveiligen, de arme omwonenden hadden des te meer van vijandelijke troepen te lijden, tenzij deze zóó gering in aantal waren, dat de slotbezetting ze gemakkelijk uit den omtrek kon weren.

Hendrik van Vianden was intusschen niet de eenige, die dit niet inzag. Want het was een gewoon verschijnsel in de middeleeuwen, dat talrijke menschen zich in de nabijheid van een kasteel vestigden, waardoor zij zich tegen overlast beschermd waanden. Heel wat steden en dorpen danken aan dit verkeerde inzicht hun ontstaan, en dat geldt ook voor Vreeland. Want spoedig vestigden zich in den omtrek van het kasteel vele vreedzame landlieden, vermoedelijk ook aangelokt door de gunstige ligging aan de Vecht, die in deze dagen een belangrijke waterweg was: de waterweg tusschen Denemarken en de Oostzee met Utrecht werd gevormd door het meer Flevo en de Vecht, terwijl men te Utrecht verbinding kon krijgen met den Hollandschen IJsel en de groote rivieren.

HET KASTEEL VAN VREELAND.

Begrijpelijk dus, dat de bewoners van Utrecht veel belang hadden bij een vrije vaart op de Vecht, en dat Bisschop Hendrik, hun ter wille, zich verbond, dat te Vreeland nimmer een tol zou geheven mogen worden. De wenschen der Utrechtenaren gingen voor hem boven die der weinige bewoners van het zéér jeugdige dorpje nabij zijn kasteel Vredeland, die waarschijnlijk voor een tol wél veel gevoelden. Dat tenminste zijn opvolger Jan dezen intusschen wel genegen was, bleek in 1263, toen aan Vreeland stedelijke rechten geschonken werden, in 1298, 1363, 1395, 1427, 1457, 1518 en 1524 door latere Bisschoppen van Utrecht bevestigd. Eigenlijk deden wij Vreeland dus onrecht, toen wij het hierboven een dorpje noemden; want noemen wij een „stad” niet de plaats, die vroeger stedelijke rechten heeft gehad, daar wij nu nog slechts „gemeenten” kennen, en onze Grondwet eigenlijk slechts één stad, de hoofdstad Amsterdam, kent? Ter onzer verontschuldiging diene, dat Vreeland al zoo héél lang geleden van zijn stedelijke rechten heeft afstand gedaan, — maar daar komen wij aanstonds op terug.

Eerst nog iets over de geschiedenis van het kasteel, die van de oudste geschiedenis van de „stad” Vreeland moeilijk te scheiden is. Het is gedeeltelijk gebouwd uit de opbrengst van den buit, door Hendrik van Vianden op Otto van Gelre behaald, welke laatste een verdiende tuchtiging ontving voor zijn strooptochten in het Sticht. Om het slot te voltooien moest hij echter ook zijn eigen middelen aanspreken en zijn landgoed Enge, gelegen tusschen Papendorp en Utrecht, verkopen.

Al spoedig werd „Vredelant” het tooneel van heftigen strijd. In 1268 slaat Gijsbrecht van Amstel het beleg om den burcht, dien hij intusschen niet kon bemachtigen; negen jaar later werd hij er echter door verpanding — de Bisschop ging onder schulden gebukt — eigenaar van, waarna hij, in 1277, een tol op de Vecht te Vreeland instelde, waardoor Utrecht zeer benadeeld en de Bisschop zeer onttemd werd. 2) De laatste trok dan ook weer tegen hem ten strijde, werd echter verslagen, en zocht en verkreeg hulp van graaf Floris V van Holland, die ijlings het beleg voor Vreeland sloeg, dat door Gijsbrecht's broeder Arnout hardnekkig verdedigd werd. Aanvankelijk was Floris' strijdmacht te gering om het slot te bemachtigen, maar in 1280, toen Gijsbrecht van Amstel's troepen bij Loenen door den Hollandschen graaf verslagen waren, en alle kans op ontzet was uitgesloten, gaf Arnout onder beding van lijfsbehoud het kasteel over. In 1290 komt de Bisschop weder in 't bezit van Vreeland, dat echter in 1327 door Bisschop Jan van Diest wegens geldgebrek aan Hollands graaf verpand wordt. Margaretha, gravin van Holland en Zeeland, door haar zoon Willem gedwongen haar landen te verlaten, stelde in 1351 Vreeland — met de kasteelen te Geertruidenberg en Heemskerk — in handen van haar zwager Eduard III, koning van Engeland, naar wien zij gevlucht was, maar in 't volgend jaar, toen de Engelsche koning naar de partij van Willem overging, verkocht zij het kasteel aan den krijgshaftigen Utrechtschen Bisschop Jan van Arkel. Na heel wat daan werden, enz. bleef in 1375 Vreeland aan het Sticht, onder voorwaarde, dat de geheele koopsom moest worden

Foto C. Steenberg.

VECHTBOCHT TEN NOORDEN VAN VREELAND.

afbetaald, wat door Jan van Arkel niet schijnt gedaan te zijn. In 1379 ging ten slotte Bisschop Floris van Wevelinckhoven hiertoe over, doch zoo goed als geheel met het geld, door de stad Utrecht hiertoe verstrekt, waardoor deze in het bezit werd gesteld van het kasteel, maar alleen met toestemming van den Bisschop den maarschalk of kastelein ervan mocht benoemen.

Dan breken jaren van rust voor „Vredelant” aan. In 1483 schenkt Keizer Maximiliaan van Oostenrijk het slot aan de stad Amsterdam, ter belooning van haar trouw in zijn strijd tegen de Hoeksche partij, doch in 1490 gaf Amsterdam het aan Bisschop David. Nog éénmaal scheen het kasteel geroepen het tooneel van strijd te worden, n.l. in 1527, toen Bisschop Hendrik van Beieren, die voortdurend in oorlog was met de stad Utrecht, het deed bezetten, om door het afsnijden van den toevoer van levensmiddelen langs de Vecht de oproerige stad te bedwingen, maar daar hij zich tegen zijn vijanden niet staande kon houden, riep hij Karel V's hulp in, wien hij het wereldlijk bestuur van het Sticht opdroeg. Deze achtte een burcht in de stad Utrecht nuttiger en noodiger dan het kasteel Vreeland, waarom hij het oude slot, dat reeds in 1524 als onbewoonbaar wordt geschetst en dus zeker in vervallen toestand verkeerde, in 1529 deed sloopen, en de steenen gebruikte voor den opbouw van het slot „Vredenburg” binnen Utrecht. 3)

Hoe was 't ondertusschen met de „stad” Vreeland gegaan? Daarvan is heel weinig bekend. Zeer waarschijnlijk echter heeft ook zij van den strijd, die om het kasteel ontbrand is, zeer te lijden gehad. Als we lezen dat in 1333 Bisschop Jan van Diest een aflat van 40 dagen verleent aan allen, die giften geven voor den opbouw der vernielde kerk te Vreeland (gewijd aan St. Nicolaas, den patroon van schippers en zeevaarders, die aan Vreeland niet geringen bloei gaven) wordt dit vermoeden bevestigd.

Van de omwalling of ommuring van het stedeken weten we ook al heel weinig. Maar vermoedelijk is de Vechtbocht hier niet alleen als elders — bij Nederhorst-den-Berg en bij de Nes, het z.g.n. Realen-eiland — afgesneden ten behoeve der scheepvaart, maar ook ter verdediging van de stad. Het is moeilijk aan te nemen dat men de kerk, de kern der plaats dus en gebouwd waar nog thans de kerk verrijst, op eenigen afstand van het kasteel, dáár zou opgetrokken hebben, als het stadje, overigens door den Vecht-bocht omringd, aan die zijde voor vijanden geheel open lag. Wij gelooven dan ook, dat die afsnijding van de bocht, de tegenwoordige Vecht vóór het dorp, de z.g.n. „Voorgracht”, reeds in de 13de eeuw of in elk geval zoodra Vreeland zich als stad ging versterken, is geschied, en dat in het stuk waarin sprake is van het graven van de „grafft voor de sluijse beneden inder fecht, gedateert op St. Marie Magdaleenen avent 1438” niet deze Voorgracht bedoeld wordt. 4) Wellicht is toen, of kort daarna, de vestgracht, aanvankelijk slechts tot beveiliging van het stadje aan de westzijde dienende, en door een sluis van de rivier gescheiden, tot vaarwater geworden.

Omstreeks het midden der 16de eeuw sloopen de burgers, die in den loop der eeuwen geleerd hadden dat versterkingen den vijand vaak meer aanlokken dan afschrikken, de wallen; met de verdwijning van hun slot scheen hun vertrouwen, om nog ooit een vijand te weerstaan, verdwenen te zijn, en gaven zij er de voorkeur aan, in een vreedzame open plaats te wonen. De stad Vreeland wordt een landelijk dorp, een am-

bachtsheerlijkheid,¹ eigenlijk eerst in 1631, toen met toestemming van de Staten en onder eenige protest van de stad Utrecht, Vreeland, op verzoek van Godert van Rheede, heer van Nederhorst, hem werd toegekend, op voorwaarde o.m. dat genoemde heer, „noch zijn erfgenamen of rechtverkrijgenden te Vredelant sullen mogen maken of doen maken eenige forten ofte sterkten.” Na zijn dood treedt zijn dochter Anna Elisabeth in zijn rechten; door haar huwelijk komt de heerlijkheid in het geslacht van Tuyl van Serooskerken, vervolgens in 1694 door koop aan Joan Reael. In 1736 erft diens neef Hendrik Hooft, die later Burgemeester van Amsterdam zou worden en een vurig patriot, „de schrik der snoode aristocraten, de Geessel van 't Geweld, de Lust der Maatschappij” 5), de heerlijkheid; tot op heden is zij aan deze familie gebleven.

* * *

Hoe oud Vreeland ook moge zijn, en hoezeer het op de betiteling van stad aanspraak heeft kunnen maken, men zoek er geen merkwaardige monumentale gebouwen. Slechts de kerk kan tot deze gerekend worden, maar vooral door een

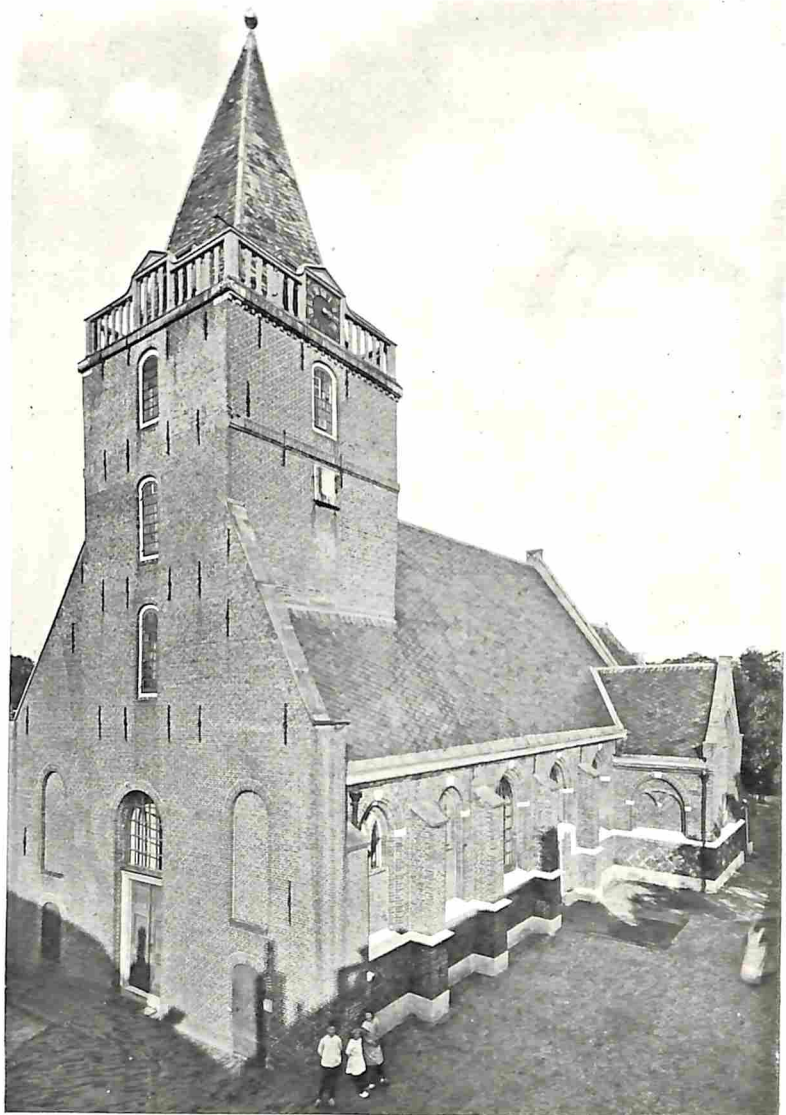

Foto C. Steenberg.

DE KERK TE VREELAND.

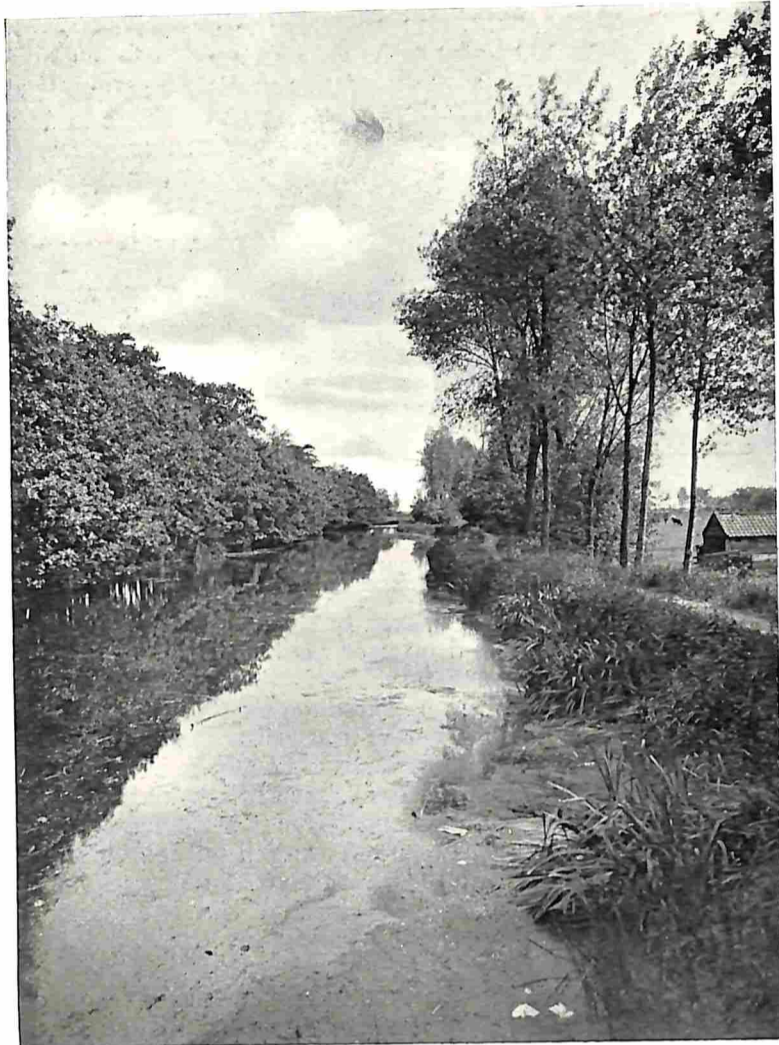

Foto C. Steenbergh.

DE OUDE VECHT NABIJ DE PLAATS WAAR HET
KASTEEL VREDELANT HEEFT GESTAAN.

minder gelukkige verbouwing van den overigens stoeren toren, die waarschijnlijk in 1699 zijn tegenwoordig uiterlijk kreeg, althans in dat jaar is „hersteld”, heeft het aanzien van het geheel wel wat aan eerwaardigheid verloren. Toch vertoont het gebouw nog teekenen van hoogen ouderdom, vooral het koor, — dat nog uit de tweede helft der 13de eeuw schijnt te dagteekenen, doch welks oostelijk gedeelte, ongetwijfeld spits toeloopt, is verdwenen — en de zijkapellen (zijbeuken kunnen wij het moeilijk noemen); aan het hooger opgetrokken schip der kerk, waarschijnlijk gebouwd na 1333, toen zooals wij zagen Bisschop Jan van Diest opwekte voor den opbouw giften te geven, is ook nog wel te zien, dat het van vele eeuwen her dateert. Inwendig vertoont de kerk alle eigenaardigheden van voor den protestantschen eeredienst ingerichte voormalige Katholieke kerken: het koor wordt gebruikt als consistoriekamer, de sacristie — nog van oude stenen gewelven voorzien, als stovenhok. Tegen den na de Hervorming in het schip opgetrokken oostelijken muur staat de eenvoudige eikenhouten preekstoel, waarboven het kleine witte orgelfront prijkt. In de noordelijke zijkapel aanschouwt men de „Heerlijke bank”, versierd met het fraai gesneden wapen van Joan Reael, heer van Nigtevecht; tot deze bank, thans gebruikt door Vreeland's burgemeesters, verleent een afzonderlijk deurtje in den buitenmuur van het kerkgebouw toegang. Het kerkje, dat zich nog verheugen kan op 't bezit van twee koperen lichtkronen, maakt een eenvoudigen maar niet onaangenamen indruk, al is de oude Katholieke stemming en luister wel geheel uit zijn muren verdwenen. 6)

Aan de Achtergracht trekken nog eenige oude huisjes, de diaconie-woningen, de aandacht; zij schijnen uit het eind der 16de of 't begin der 17de eeuw te dagteekenen, doch geven blijk in de 18de eeuw belangrijk verbouwd te zijn. Architectonisch schoon geven ze niet te bewonderen, maar met hun vensters met kleine ruitjes en met de oude vrouwtjes, die er voor aan 't werk of aan den babbel zijn, vormen ze toch wel een schilderachtig hoekje.

Daarmee is vrijwel alles gezegd van Vreeland's monumenten. Het is niet veel. Maar er is iets anders, waarom Vreeland een bezoek verdient: de landelijke schoonheid der plaats, en de echt-Hollandsche bekoorlijkheid zijner omgeving.

De schoonheid der plaats allereerst. Niet zoozeer die van het dorpje, zooals dat zich aan de nieuwe Vecht, de Voorgracht, aan het oog vertoont van hem, die van 't station Loenen-Vreeland komend, de dubbele ophaalbrug overgaat. Wel lief ligt die kom van het dorpje, het bebouwde gedeelte, toch eigenlijk niet. Maar hoogst aantrekkelijk is het landelijk gedeelte daarachter, besloten door de nog grootendeels behouden gebleven stille wateren van de oude Vecht, een boom- en boomgaardenrijk plekje, met slechts hier en daar nog een huis, en doorsneden door niet-bepaald overbodige, maar toch ook niet erg noodblijfselen zijn van straten van even doen vragen, of dit overblijfselen zijn van straten van het stedeken Vreeland, dat toch vroeger ongetwijfeld wel iets groter zal geweest zijn dan de tegenwoordige dorpskom.

Op een open land, aan de Zuidoostzijde van deze overigens houtrijke plek, door grachten of zoo men wil: breede slooten omringd, ziet men eenige oude brokstukken van muren. Overblijfselen van het oude kasteel? Geenszins. Wat zich boven den grond verheft zijn de resten van het gebouwtje, door den heer van Zuylen, en „Vrijheer der Statt Vrelant”, Hendrick Jacob van Tuyll van Serooskerken, omstreeks 1680 binnen de fundamenten der oude kasteelmuren opgericht, om gedaan te krijgen dat „Vredelant” tot Ridderhofstad werd verklaard, wat hem de zoozeer begeerde plaats in de Ridderschap en zoodoende in het Provinciaal Bestuur van Utrecht zou verschaffen — en ook verschaft heeft. Een afbeelding van dit simpele gebouwtje, dat men, toen het zijn diensten had gedaan, weder kalm heeft laten vervallen, is te vinden in Lud. Smits' Schatkamer der Nederlandsse Oudheden; op deze plaat zijn ook duidelijk de slechts laag zich verheffende muren met ronde torens op de hoeken van een groot kasteel te zien. Dat ten onrechte gemeend wordt, dat ook deze muren „omtrent een manslengten uit het water opgehaald”, door den heer van Tuyll van Serooskerken zijn gebouwd, blijkt uit een door Dr. J. A. Portengen gepubliceerden plattegrond van het kasteel 7), welke hij gevonden heeft in 't archief van het slot te Zuilen, en die van 1653 dagteekent. Blijkens 't opschrift heeft de vroegere eigenaar, Baron van Rheede, Ambachtsheer van Nederhorst, ze doen optrekken; deze bouw heeft echter geen voortgang gehad.

Aardige laantjes, door eikenhakhout omzoomd, loopen langs de oude Vecht in de nabijheid van de plaats waar eens de trotsche burcht zich verhief; het in den loop der tijden hier nog al versmalde water, waarop eeuwen geleden een druk scheepvaartverkeer plaats vond, is thans een stil vaartje, bekoorlijk (zie de afbeelding op deze bladzijde) maar door niets meer aan lang vervlogen dagen herinnerend.

Ongeveer bij zijn meest oostelijke omhooging werd er een dam in geworpen, ten behoeve van den buig naar Kortenhoeft en 's Graveland. Bij dien dam staat een huis in Moorschen stijl, dat in deze vriendelijk-Hollandsche omgeving een wonderlijk effect maakt. Van verre, door het gebladerte der boomen gezien, maakt het wel een aardigen, zelfs sprookjesachtigen indruk (zie de afb. op blz. 259), maar men moet niet te dichtbij komen. Want dan doet het denken aan een niet zeer geslaagd tentoonstellingsgebouwtje. 't Is het huis „de Plantaadje”, in de eerste helft der vorige eeuw gebouwd ter plaatse van een klein zomerhuisje, in de tweede helft van die eeuw met een verdieping verhoogd, en eigendom van Vreeland's heeren, de familie Hooft.

Het smalle park strekt zich uit langs het overblijfsel van de Oude Vecht, die hier, aan twee zijden afgedamd (want ook verder noordelijk staat dit gedeelte niet meer in verbinding met de tegenwoordige Vecht), als een langgerekte vijver is, welks water donker glanst tusschen het hoog geboomte op zijn stille oevers.

Bij de noordelijke afdamming heeft een tijd lang de koepel van het beroemde Ouderhoek (tusschen Loenen en Nieuwer-sluis) gestaan, die na slooping der buitenplaats in 1839 naar hier verhuisde, doch thans door een modern gebouwtje is vervangen.

Buiten de kom van Vreeland, ongeveer in 't midden van wat wij Vreeland's eiland zouden kunnen noemen, vindt men het Gemeentehuis, een groot karakterloos gebouw uit het mid-den der vorige eeuw, zooveel ruimte biedende, dat het ook tot school en woning van het hoofd der school dient. Slechts het wapen der plaats in den voorgevel valt even op: een oud poortgebouw waarboven het wapen van Utrecht, en waarvóór St. Maarten, met den bedelaar, wien hij een stuk laken, van

zijn gewaad afgesneden, schenkt. Vroeger diende de herberg — vermoedelijk het typisch-oude café „de Nederlanden” met zijn zware houten kolommen, aan de overzijde der Vecht, bij de brug — tot Recht- en waarschijnlijk ook tot Raadhuis.

Van druk scheepvaartverkeer langs Vreeland is vooral sinds den aanleg van het Merwede-kanaal geen sprake meer; vergissen wij ons niet dan is er zelfs in 't geheel geen noemenswaardig verkeer te water meer. En al even gering is 't verkeer te land. Want Vreeland ligt op eenigen afstand van de groote verbindingswegen, en men komt er tegenwoordig nog slechts als men er bepaald zijn moet, en dat is met niet velen het geval. Maar als we bedenken, dat reeds zoo weinigen het schoonste gedeelte der Vecht, van Loenen tot Zuilen, bewonderen, waar zij zich nog toont als

Koningin der Stichtsche stroomen,
Die met een kristallijnen vloed
Zoo menig aadlijk slot begroet,

zooals Lucas Rotgans haar bezong, begrijpen we dat Vreeland geheel vergeten wordt. Jammer! En dwaas! Want gezegen dan nog van het bekoorlijke der onmiddellijke omgeving van het dorpje, de gehele Vecht is wonder-mooi, van Muident tot bij Utrecht. Wij willen noch kunnen haar schoonheid analyseeren, maar zij heeft iets geheel eigens. En wie zijn oogen den kost geeft en van Amsterdam over Weesp naar Hilversum gaat, wordt voorbij Weesp gewaar, dat het breede kronkelend water langs den weg iets heeft dat hem pakt en zijn blikken gevangen houdt: 't is de Vecht — en nog wel een harer minst schoone gedeelten, waarlangs ge eenige oogenblikken gaat.

Mooier dan hier is de Vecht bij Vreeland; vertellen onze illustraties op blz. 256 en 257 U niet iets van haar schoonheid? Ook buitenplaatsen ontbreken er niet geheel: „Vreedhorst”, „Brugzigt”, „Vreedelust”, „Slotzicht”, en het nieuwe „Terra nova” met zijn fraaien tuin en een huis in Noorschen stijl, al missen zij de voornaamheid van wat meer zuidelijk nog rest van de „lustpaleizen” aan hare oevers.

Om nog een andere reden verdient Vreeland een bezoek: om de zoo nabijgelegen Kortenhoevsche en Loosdrechtsche plassen, de schitterende watervlakten met hun wilde boschages op de overgebleven landbrokken in dit woeste laagveenlandschap, dat met zijn rijke flora en zijn talrijke watervogels een eldorado is voor den natuurminnaar; maar ook voor den schilder, en voor elk die oog heeft voor het schoon van dit waterland.

Komaan lezers, bezoekt de Vecht, bevaart haar stille wateren, geniet van en aan haar vriendelijke oevers en we weten zeker, dat 't den meesten uwer zal gaan als den 18de eeuw-schen dichter J. de Regt, die uitriep:

O Vecht, gij hebt mij 't hart gestolen. . . .

Maar vergeet dan ook niet het vredige Vreeland! A. J. L.

1) Wat beteekent: Ik heb gebouwd, o Martinus, Vredelant ter beveiliging der uwen, opdat ik met U eindeloos den vrede der gelukzaligen geniete.

2) Deze tolheffing, die tot zooveel strijd aanleiding gaf, is intusschen later, o.a. in 1364 en 1374, bevestigd.

3) Zie „Vredelant in vroegere tijden”, door J. A. F. Backer, 1894, blz. 68.

4) Wat overbleef van deze steenen wordt thans weder gebruikt bij den wederopbouw van de Sypestein bij Loosdrecht.

5) Over hem schreef dr. Albertina J. Portengen een merkwaardig artikelje in het Jaarboek van „Niftarlake”.

6) In het Museum te Utrecht bevindt zich het overblijfsel van een doopvont, uit deze kerk afkomstig, in laat-romaanschen stijl uit kalksteen gehouwen, en vermoedelijk uit de 14de eeuw dagteekenende. Zie het artikel van Dr. J. A. Portengen in „Niftarlake” van 1920.

7) In het jaarboekje van „Niftarlake” van 1919.

VOLKSRAADSELS.

Van den heer M. Zwaagdijk uit den Haag, ontving de heer J. Schuitemaker Czn. nog de volgende raadseltjes (Noordhollandsche).

Onkel-meronkel dronk uit de kromme kronkel,
Al was de kromme kronkel nog zoo krom,
Toch dronk Onkel-meronkel uit de kromme kronkel.

Oplossing: 'n koe, die uit 'n kromme sloot drinkt.

D'r was 'n hondje te Vennes 1),

Z'n naam was Bles,

Z'n naam was ik vergeten,

Ik hêw 'm driemaal zait 2)

En 'k wed, dat je 't nag niet wete.

Oplossing: Was. 3)

Toe ik 'n Haiden was,
Toe moest ik Haidensch leeren,
In vullis, stront en drek
Deer most ik in verkeere.
Toe 'k oud geworden was,
Ontvielen me de banden;
Toe gooide ze me in 't vuur
En liete ze me verbrande.

Oplossing: 'n Straatbezem (van heide).

Rooie, rooie riepert,
Geel is de piepert,
Zwart is de zak,

Waar de rooie, rooie riepert in stak.

Oplossing: 'n Wortel.

Hummeltje-tummeltje zat op 't hek,
Hummeltje-tummeltje brak z'n nek,
Er is in 't heele land geen man,
Die Hummeltje-tummeltje maken kan.

Oplossing: 'n Ei.

(In 't Engelsch: Humpty-Dumpty sat on a wall,
Humpty-Dumpty had a great fall, enz.)

Mevr. J. B. Bouma—van Reenen te Rouveen, schrijft ons, dat men in haar woonplaats, onder de rook van het bekende Staphorst, het volgende raadsel hoort:

Vier rooie roepen
Twee zwarte poepen
En een kiek tegen 't gat,
Ra, ra, wat is dat?

Oplossing: Vier rooie wielen van een wagen, twee zwarte paarden er voor, en de voerman er op, die het genoeg heeft, steeds tegen genoemde lichaamsdeelen van de „zwarte poepen” te kijken.

1) Wijdenes. 2) Gezegd.

3) De chef van de zetterij geeft van dit raadseltje de volgende variant:

Ik kwam op land. Ik kwam op strand,
Daar kwam mij een klein hondje tegen.

Ik vroeg hem, hoe zijn naam was: Zijn naam was hem vergeten,
Ik heb 't al driemaal gezeid. En nog zal jij 't niet weten.

Antwoord: Kwam.

Dat de verschillende volksraadsels, die mondeling worden overgebracht, in verschillende vormen voorkomen, is zeer begrijpelijk. S.

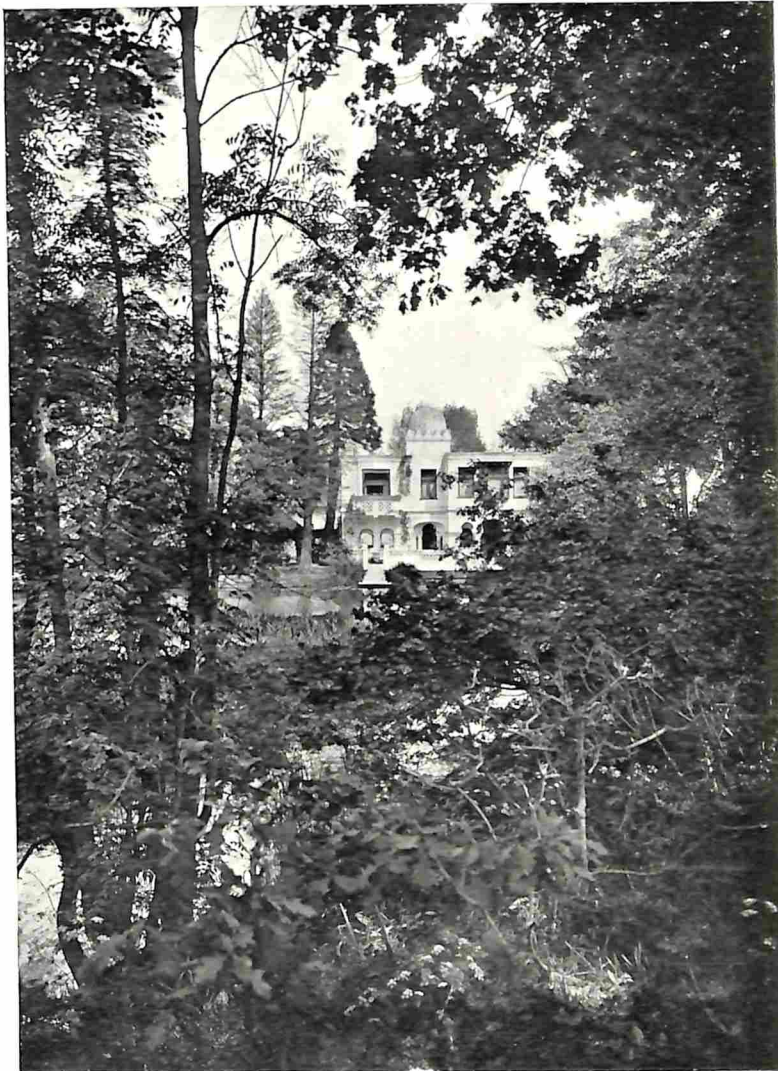

Foto C. Steenbergh.

KIJKJE OP HUIZE DE PLANTAADJE TE VREELAND.

PENTSTEMON SOUTHGATE GEM.

Onder de mooiste en rijkst bloeiende vaste-planten nemen de *Pentstemon* een allereerste plaats in. Zij zijn tamelijk nauw verwant aan ons bekend Vingerhoedskruid, de *Digitalis purpurea*, waar zij op het eerste gezicht wel wat aan doen denken, alleen hebben zij het voordeel om overblijvend te zijn, terwijl de laatste tweejarig is en dus na den bloei afsterft.

Een van de oudste soorten van het geslacht *Pentstemon* is de *Pentst. gentianoides*, waarvan men in de laatste jaren tal van grootbloemige verscheidenheden heeft gewonnen, wier bloemen verschillende kleuren vertoonen. Deze heeft echter het bezwaar op sommige plaatsen niet altijd even gemakkelijk te zijn, dan minder rijk te bloeien en des winters af te sterven.

Een andere goede soort is de *Pentstemon secundiflorum*, die zeer rijk bloeit met kleine donker karmijnroode bloemen. Uit deze is het waarschijnlijk, dat in Engeland de mooie *Pentstemon Southgate Gem* werd gewonnen. Zij heeft de eigenschap veel rijker te bloeien dan de *Pentst. gentianoides* verscheidenheden en ook minder gevoelig te zijn. Wel zijn haar bloemen kleiner, doch zij verschijnen veel talrijker, daarbij zijn zij schitterend karmijnrood van kleur met een helder witte keel, door welke kleur-combinatie zij bijzonder spreken.

De kultuur van deze *Pentstemon* is zeer eenvoudig. Zij verlangt een niet al te zwaren, goed bewerkten en bemesten grond en een lichte, luchtige en zonnige standplaats. Hierin uitgeplant, groeien zij uitnemend en vereischen zij weinig of geen zorg. Over het algemeen zijn zij hier te lande winterhard; op een zeer koude standplaats is het misschien geraden ze in het najaar met wat turfmoel te dekken.

Vooraf op een boordbed maken zij een prachtig effect, terwijl de afgesneden bloemen in water lang goed blijven.

Wij zijn den invoer van deze plant verschuldigd aan den heer B. Ruys, kweekerij Moerheim, te Dedemsvaart. Den 13en Juli 1911 bood deze kweeker haar ter keuring aan en verwierf zij van de Ned. Maat. voor Tuinbouw een Certificaat 1ste klasse.

E. TH. W.

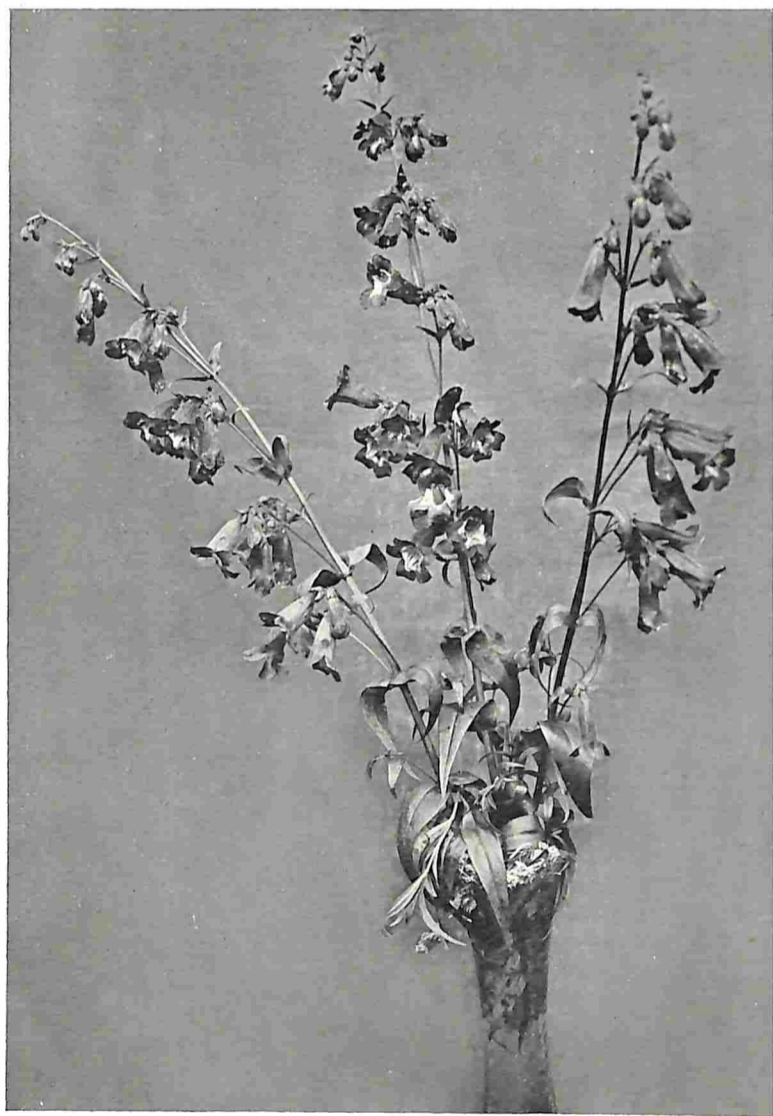

Foto C. Steenberg.

PENTSTEMON SOUTHGATE GEM.

Nog iets over reizen in Spanje.

Ce qui constitue le plaisir du voyageur,
c'est l'obstacle, la fatigue, le péril même.
THÉOHIÈLE GAUTIER.

NOG iets over reizen in Spanje.

Over reizen daar in Cataluña en in Aragon en in Navarre, daar in Estremadura, daar in Andalucia en in de Castilla's.

Over ouderwets gemoedelijk reizen in een heerlijk, ouderwets gemoedelijk land nog...

Ja, daar wilde ik u van vertellen, van ouderwets gemoedelijk reizen, — van Spanje, en van langzaam wielende spoortreintjes en van oudmodische postkoetsen en van trage, schokkende schuddende huifwagens daar. Van lange, genoeglijke tochten en van gulle, prettige mensen en van wel aardige ontmoetingen soms...

O, niet dat gij daar bezuiden de Pyreneeën ook niet reeds het „moderne verkeer” treft, — dat men er hier en daar niet al dapper „met den tijd is meêgegaan”! Niet, dat sneltrein en luxetrein („sleeping-cars at night, restaurant-cars bij day, Cook's tickets”) er volstrekt onbekend nog zijn, — dat daar niet reeds op enkele landwegen, in plaats van de tinkelende klokjes van den ouden postwagen, het ronken en toeteren van de auto klinkt!

Maar ziet, om werkelijk van een land te genieten, om werkelijk van een land iets te zien, er iets te hooren en te onder vinden, is de oude, langzame weg nu eenmaal de beste, en — heel, heel vaak — de bekoorlijkste ook.

En dus heb ik er dan overal het oude, het langzame, nog weer gekozen, heb ik er overal ouderwets kalm nog weer gereisd, daar in Spanje.

Ah! de vele, vele mooie-, de vele, vele genoeglijke uren welke ik er zoo doorbracht!

Ah! de schoone tochten, de zonnige dagreizen, het heerlijk ongebonden zwerven!

Neen, de luxe van een „salon-coupé”, de weelde van een „express”, heb ik er niet gekend. Maar o, hoeveel aardigs, hoeveel gezelligs mocht ik er ontmoeten daar in de „derde-klassen”, daar in de traag boemelende „lokaaltjes,” daar in die gemoedelijke spoortreintjes welke stilhielden haast overal waar de reiziger dat maar wilde.

Want ja, wanneer ik er met den trein ging, in Spanje, nam ik bij voorkeur „derde-klasse” in een echt langzamen „lokaal”, koos ik er bij voorkeur mijn plaats tusschen „het volk”, deed ik bij voorkeur een halven dag. — of nog wel langer soms — over een afstand, welke door een „expresso” in hoogstens enkele uren zou zijn afgelegd.

En waarlijk, ik heb geen oogenblik ooit spijt daarvan behoeven te hebben.

Zeker, de houten banken waren er wel eens niet al te breed, zaten op den langen duur wel eens wat ongemakkelijk hard; hier en daar had gij wel eens meer medepassagiers dan gij met betrekking tot de ruimte gewenscht zoudt hebben; met de zindelijkheid werd misschien wel eens te vaak er gespot. Doch komaan! wat al goeds stond daar immers niet tegenover! ! !

Zoo was het dan in den vroegen ochtend, tegen vijf uur, half zes, zes uur meestal, dat mijn treinreizen er begon.

In de fonda waar ik den nacht had doorgebracht, had men mij bijtijds gewekt, had de waard of de señora mij, behalve het ontbijt van koffie en zoet Spaansch brood, in den regel nog haastig het een en ander voor onderweg klaargemaakt, en was ten slotte met een hoffelijk: „Vaya usted con Dios!”, of met een vriendelijken handdruk en een „Buen viaje!”, van den vertrekkenden gast afscheid genomen. En nu was het al heel dikwijls eerst een ferme wandeling, ging het daar op het land al dikwijls eerst een goed eind te voet, al eer ik er mijn tocht met het spoor kon aanvangen. Buiten was er alles in rust dan meest nog, in vredige rust. Overal de heerlijke stilte dan nog, overal dan nog het teere goud en het zachte, wazige blauw en het koele rose van den nauwelijks begonnen zomerdag. En met uitzondering van eens een enkelen aanstaanden medereiziger, ontmoette men er veelal nog niemand op zijn vroegen weg.

Tot dan op het eind van zoo een kleinen wandeltocht het estacion bereikt werd.

En ik, na eerst een lange, lange poos gemoedelijk wachten — dit als regel, zou ik haast durven zeggen — mijn trein, mijn lokaaltje, ten laatste zag binnenstroomen.

Meest waren zij van zeer primitief maaksel nog, waren zij nog zeer, zeer oudmodisch, mijne derde-klasse rijtuigen daar bezuiden de Pyreneën. Ja, op enkele lijnen hadden zij er zelfs iets dat bijkans grensde aan het antieke, iets dat mij heusch wel eens even denken deed aan die oude prenten waarop men het vertrek van den allereersten stoomwagen vindt afgebeeld.

Zoo bijvoorbeeld, hadt gij er de zoldering van uw wagon, waaraan met het oog op eenige verlichting bij avond een naïf klein olielampje was bevestigd, in den regel niet hooger dan maar juist, juist noodzakelijk was; waren er de vervelooze, houten banken — welke soms in de breedte, soms in de lengte van het rijtuig waren aangebracht — van een waarlijk wat al te zuinige afmeting vaak nog; terwijl gij, om onderweg naar buiten te kunnen zien, er dikwijls slechts over een enkel zeer, zeer bescheiden venstertje — dat van het portier — te beschikken hadt.

Doch laat ik hier terstond aan toevoegen dat men het laatstgenoemde euvel, het gebrek aan voldoende uitzicht, hier en daar keurig wist te verhelpen: snel reed de trein toch niet...., een kijkje naar buiten was wel wat waard... dus liet men gedurende de reis eenvoudig alle portieren wagenwijd openstaan. Een gemoedelijke wijze van doen, waarmede de „extranjero" zich — onnoodig haast het te zeggen — allerbest vereenigen kon.

Dus spoorde ik er in het Noorden en langs de grenzen van Portugal, bereisde ik er de Oostkust en het immer vroolijke Zuiden....

Dus maakte ik er kennis met de frissche, groene valleien van Cataluna, waar, naast de de grijsblauwe agaven en de roodbloeiende cactus en de purperen oleander, groeiden de wijn en de mat zilveren olijven en de kurkeik en de eucalyptus; zag ik er de zon ondergaan over de eenzame, dorstige vlakten van Aragon, zag ik er het stille woestijnland en de oasen van Navarre; ging ik er door Castilla la Vieja en door Castilla la Nueva, en door de verlaten steppen van Estremadura, door het romantische land der Conquistadores; reed ik er door het heerlijke Valencia, door de weelderige „tierra de Dios," waar, tusschen de bergen en de Middellandsche zee, de goudgele tarwe en de rijst en de zoete druiven groeiden naast sinaasappel en amandel en citroen en abrikoos, en hier en ginds tusschen de palmen schitterden de rijk gekleurde tegelkoepels van een kerk of van een verlaten klooster, of het dak van een heel oud kasteel.

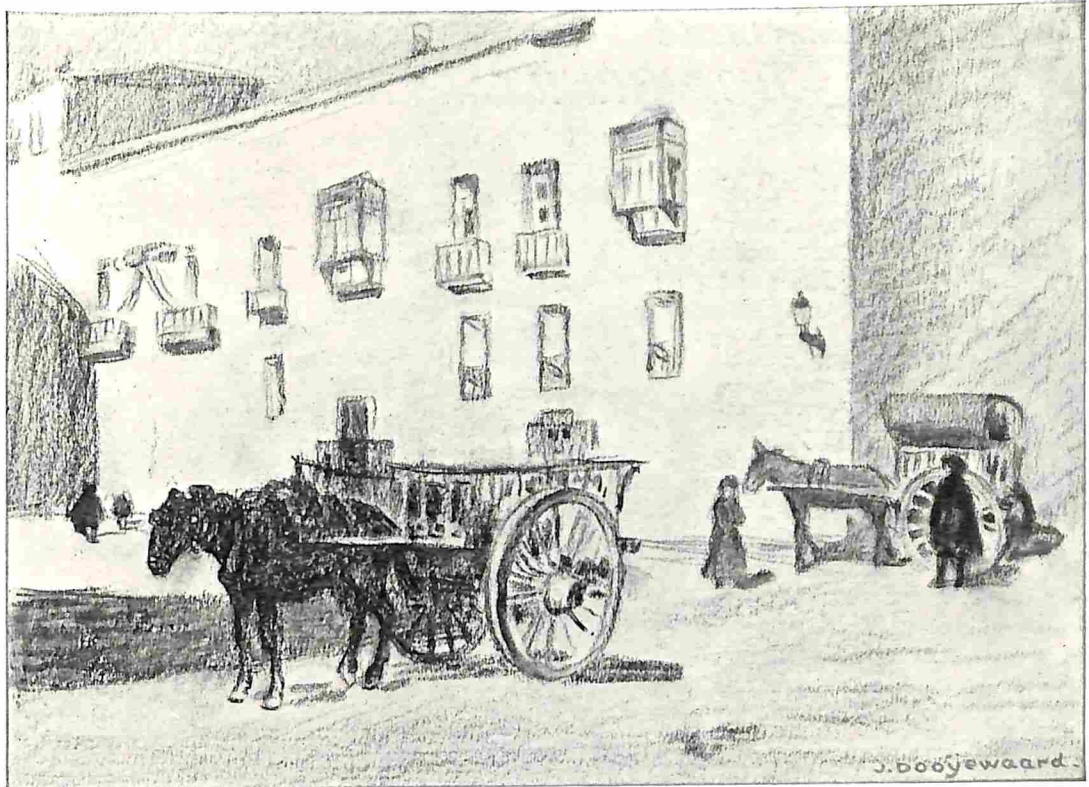
Dus reisde ik er in Murcia, in het vreemde, warme land van de dadeltuinen en van de zengende sirocco; zag ik er het schitterend zonnige zuiden, zag ik er Andalucia, —zag ik er het land van Sierra Nevada en van Guadalquivir, het land van de wondere Moorenpaleizen en van de moskeeën, het land van de torero's en van de contrabandista's en van de donkere gitano's, het land van den hartstocht, van den dans, van gitaarmuziek bij wild klepperende castagnetten.

Dus spoorde ik er onder den puur blauwen zomerhemel, of reisde ik er bij het stille schijnen van de sterren, reisde ik er tot laat nog in den zwoelen, haast tropischen nacht....

THEO DE VEER.

DE DAMIAATJES.

ZOOWEL de Edammers als de Haarlemmers beroemen er zich op, dat hun voorvaderen een niet gering aandeel genomen hebben in de verovering van Damiate, ten tijde van Graaf Willem I in 1219. Ter gedachtenis aan de samenwerking van de poorters dier twee

SPAANSCHER MUILEZELWAGEN.

Naar de teekening van J. Dooyewaard.

steden vereerde Haarlem in 1610 aan Edam een kerkraam, waarop een vers geschreven stond, welks aanvangswoorden luiden:

Edam als getrouwe Landsaaten
Quamen die van Haarlem te baaten (te hulp),

en waarin voorts de oorsprong van den stier in het stadswapen verklaard wordt uit het feit, dat de Edammers:

....gingen heen hardt en fier
Met stoute moedt, met felle manier
Als verwoede stier.

Haarlem bewaart als aandenken aan den kruistocht, behalve een tapijt in het Stadhuis, met een voorstelling van de inneming van Damiate — zie afbeelding in „Buiten" van 3 April j.l. — het zilveren zwaard en het kruis in zijn wapen, waarvan het in een oud vers heet:

de Paus gaf 't Cruys, de Keyser 't Swaert.

En bovendien vertoont de kroon, welke het stedelijk wapen dekt, twee klokjes, welke met de verovering van de stad aan den Nijl in verband gebracht worden, evenals die andere klokjes, de alom bekende *Damiaatjes* van het klokkespel van de St. Bavo, welke elken avond worden geluid.

Volgens de legende zijn deze laatste door de Haarlemsche kruisvaarders als buit uit Damiate medegevoerd, bij de verovering van welke stad door Hollanders, Friezen en Engelschen, de Haarlemmers zich op bijzondere wijze onderscheiden zouden hebben.

Een oud volksverhaal wil, dat zij, door middel van zaagschepen een, dwars over den Nijl gespannen, zware ijzeren keten verbroken zouden hebben. Aan deze legende herinnerde voorheen nog een oud plaatselijk gebruik, bestaande daarin, dat de kinderen op Nieuwjaarsdag scheepjes met een zaag op stokken pleegden rond te dragen.

Een ander licht laat Muus Elbertz, genaamd Casteleyn, in zijn Kroniek van het eiland Marken, op de klokjes vallen. Hij vermeldt n.l. dat zij vervaardigd zijn door den klokkengieter Joannes Dircks te Aalst, ter herinnering aan zijn voorzaat Wybo Wartena, die voor Damiate sneuvelde, en tevens in de hoop, dat zijn „clockgieterijen in bloei zouden augmentieren." De klokjes droegen de opschriften „Vicij vim Virtus" en „Joh. Dircks me fecit a° Jesu Christi, XLXIII Aelst", en vertoonden voorts twee kasteelen, waaronder het woord „Damiate" staat. Zij waren van zilver vervaardigd en deden den 19 November 1564 voor 't eerst haar metalen stem hooren. Later zijn zij door een paar andere van minder waarde vervangen, welke bekend staan onder de namen Piet en Hein.

F. W. DRIJVER.

EEN ZONDERLING ONTEIGENINGSPLAN.

EEN wonderlijke geest waart rond door Amsterdam's straten, langs Amsterdam's grachten. Haar borst is versierd met de drie kruisen van het stedelijk wapen en de letters P. W. Haar blik is somber en raadselachtig. En haar hoofd? O, welke zonderlinge plannen woelen er in dat geheimzinnige hoofd....

Zeg niet, dat gij geen belang stelt in die woelende plannen. Want de P. W. geest met de drie kruisjes heeft de wil, en meestal ook de macht, ze ten uitvoer te brengen.

Vreemd zijn haar liefhebberijen. Geen open plekje is veilig voor haar. Fluks bouwt ze er huisjes, kubusjes soms, loodsden een ander maal. En hoe juist ze, als hare zusters haar hulp inroepen, en zij in de gelegenheid gesteld wordt, opnieuw haar eigenaardige lusten te bevredigen. „Zuster, ik heb plaats nodig voor een administratiegebouw van de tram; kunt gij mij misschien helpen?” „Lieve zuster, ik heb een prachtig plekje voor u naast het Leidsche boschje. We hebben daar opzettelijk geen plantsoen aangelegd, en het in onaantrekkelijken toestand gelaten. Er is trouwens reeds veel meer plantsoen in deze stad dan mij lief is.”

Ja, aan groen en bloemen heeft zij schrikkelijk het land. Zoo bewerkte zij, dat de oude vestinggrachten der hoofdstad besloten werden tusschen bazalten glooiingen, die wel tegen het woeden der zee schijnen gebouwd te zijn; vooral geen groene wallen, als elders. En als zij geen kans ziet, open plekken dadelijk te bebouwen, plaatst zij, om plantsoenaanleg te verhinderen, er ijlings een schutting om. „De grond hier is duur, weet u, en we moeten hem zoo productief mogelijk maken.” Vandaar het moerasje bij het hart der stad, genaamd de Dam.

Hoort zij de klachten over den woningnood, dan weet zij wel raad. Zij legt vluchtheuvels aan, die heuvelen des doods worden, en verkleint listigjes tevens daarbij de zoo gehate platsoentjes. Men aanschouwe — maar niet van te dichtbij want het is levensgevaarlijk — haar werk op den Willemsparkweg.

Van Willemsparkweg gesproken. . . . „Waar is nu het Willemspark?” vraagt een argelooze vreemdeling. En P. W. (be-teekent het misschien: plantsoen weg?) grinnikt over haar succes. Want het Willemspark is geen park. De grond is hier duur, weet u?

Grachten zijn haar een doorn in het sfinxachtig oog. Maar niet vrijelijk kan zij haar grachten-haat botvieren, want deze grachten hebben vele trouwe vrienden. Wat nood? Zij heeft den tijd en gaat met overleg te werk. Het Rokin zou niet gedempt mogen worden? Ik zal het Rokin zóó laten verworden, dat ieder ten slotte zegt: „op 't behoud van dit smalle vuile vaartje stellen wij geen prijs.” En dan verder. Dan de

Binnen-Amstel versmald. En dan. . . . Zou op den Buiten-Amstel geen kostelijke wijk kunnen verrijzen? Denkt aan den woningnood, mijne heeren. En aan de duurte van den grond. Die enkele bootjes naar Ouderkerk kunnen we toch heusch wel missen. Maar dat denkt zij nog slechts. Ze verklapt haar vérgaande plannen zoo maar niet.

Ziehier eenige van haar eigenaardige begeerten. Maar niet steeds zijn haar bedoelingen even duidelijk. Zoo is nog niet verklaard, waarom zij harnekig weigert de Leidsche straat te verbreden. Om een motief te hebben tot demping van de Leidschegracht, zeggen sommigen. Omdat zij vrees voor boombeplanting in een verbrede Leidsche straat, meenen

anderen. Omdat ongelukken in de overdrukke straat den woningnood temperen, en zij haar zuster voor de volkshuisvesting te vriend moet houden, die anders wel eens plantsoenen zou kunnen willen aanleggen en open ruimten laten, vermoedt weer een ander. Maar het blijft bij vermoedens.

Wij hebben een andere verklaring. Deze, dat de P. W. geest vaak grillig en onberekenbaar is, en soms dingen doet, die zij waarschijnlijk zelf niet verklaren kan.

Vermoedelijk geldt dit ook voor haar laatste groote plan, dat vol raadselachtigheden is. Een plattegrond van het bedreigde stadsdeel, waarop de beraamde veranderingen zijn aangegeven, toont het aan, en ieder, die deze veranderingen aanschouwt, zal zien dat het verkeer er allesbehalve door gebaat zal zijn. Alleen door een gedeeltelijke verdwijning van het blok tusschen Spui, Heisteeg en Singel, dat men echter noodeloos gehéél wil doen verdwijnen, met uitzondering van een allervreemdste punt, die half voor een nieuw ontworpen brug over het Singel komt. Over de nieuwe Beulingsloot is in 't midden, tusschen Singel en Heerengracht, een brug ontworpen, wat neerkomt op een onderbreking van 't verkeer, waarvan geen tweede voorbeeld aan 't Singel of de onvolprezengrachtengordel er omheen is aan te wijzen.

Maar P. W. heeft bij haar plannen niet „alléén” aan de eischen van het verkeer gedacht, maar „ook” aan de wenschen van Nederlandsche Bank en Rotterdamsche Bankvereniging, twee niet geheel-onmachtige financiële instellingen, die in de „city” een geschikt terrein voor hun-

ne gebouwen zoeken. Booze tongen beweren, dat 't P. W. alléén te doen is, om deze instellingen ter wille te zijn; andere booze bongen vermoeden, dat zij tevens het oog heeft gehad op de mogelijkheid, haar lievelingswensch: demping van de Leidschegracht, langs een omweg te verwezenlijken. Wij kunnen niet beoordeelen, of genoemde Bankinstellingen met deze plannen gebaat zijn. Zeker is, dat *niets* anders er door gebaat, en een gedeelte der oude stad er onherstelbaar door verminkt zal worden.

En niet dan in de uiterste noodzakelijkheid, die hier onmogelijk kan aangetoond worden, mag men de hand slaan aan het prachtige oude stadsplan der hoofdstad. Al waren de

Foto C. Steenberg.

EEN ZONDERLING ONTEIGENINGSPLAN.
DE BEDREIGDE BEULINGSLOOT, GEZIEN VAN HET SINGEL.

plannen veel minder dwaas dan ze zijn, dan nog zou een dergelijke vermindering onverdedigbaar moeten heeten.

„Heemschut”, het Kon. Oudheidkundig Genootschap, Amstelodamum en „Hendrick de Keyser” hebben den Minister van Binnenlandsche Zaken verzocht, aan de indiening van een ontwerp van wet tot onteigening van de bedoelde bouwblokken zijn medewerking te onthouden. Terecht wijzen ze er op, „dat deze onteigening en daaruit voortvloeiende slooping, een algeheele breuk zouden teweeg brengen in het beroemde en organisch zoo prachtig overwogen stadsplan van Amsterdam; dat voorts een zeer groot aantal huizen van historische en architectonische waarde zouden worden vernietigd, en een fraai en belangrijk deel van de oude stad, die de vreugde uitmaakt en de bewondering wegdraagt van landgenoot en vreemdeling, op onherstelbare wijze zou worden verminkt en dat, ten derde, door het verrijzen van een gebouw dat uiteraard afmetingen zal moeten krijgen, die nimmer in harmonie kunnen zijn met de bestaande omgeving, aan verschillende thans zoo fraaie stadsgezichten onherstelbare schade zal worden toegebracht.”

Als we in bijzonderheden treden, zien we nog, dat de Beulingsloot—een gracht tusschen de huizen, zonder straten ter weerszijde, is waarlijk te Amsterdam een zeldzaamheid—wordt opgeofferd, dat de aardige Heistegen verdwijnen, dat het eenige nog fraaie gedeelte van den N.Z. Voorburgwal komt te vallen, dat de punt van het huizenblok tegenover de Leidschegracht, ter weerszijden van de Beulingstraat (zie de afb. hierboven), om ons geheel onbegrijpelijke redenen wordt afgeschaafd, terwijl juist die punt, als zoovele andere aan de Amsterdamsche grachten, in hooge mate tot hun schoon bijdraagt, evenals de stompe hoek, die het grachtwater er omheen vormt, dat men hier geheel ongemotiveerd wil verbreeden. . . .

Wij weten heel goed, dat oud-Amsterdam zich vervormen móét, waar de eischen van den tijd dit onvermijdelijk maken. Maar het thans voorgestelde gekerf en gehak in een oud stadsgedeelte aan de beroemde grachten is toch ál te bar. Wij hebben de Nederlandsche Bank en vooral de door haar uitgegeven papieren van waarde, in niet geringe mate lief, maar moeten ons er tegen verzetten, dat ten haren behoeve, en ter wille van haar Rotterdamsch nichtje, op zoo volstrekt onnodige wijze Amsterdam's schoon verknoeid wordt.

Moge het dreigend gevaar van onherstelbare schade worden afgewend. En P.W. éénigen eerbied krijgen voor 't werk van het voorgelacht, dat wel geen gecombineerde kiosk-, urinoir-, en telefooncel-huisjes bouwde (P.W.'s jongste liefhebberij), maar dat toch meer voor 't schoon der hoofdstad heeft gedaan dan zij tot dusverre bij machte bleek te doen.

WONDERE VERHALEN UIT DE WILDE NATUUR

DOOR

F. ST. MARS

(Geautoriseerde vertaling van
S. J. Barentz—Schönberg)

VIII. DE ONBEKENDE JAGER.

HET was een vergissing van Peterson. Hij erkent het. Hij had niet zijn lievelings-puma mee moeten nemen om bij hem te wonen op zijn klein landgoed in Schotland, toen hij stilging leven en ophield wilde dieren te temmen. In de Vereenigde Staten, waar hij zijn geld had verdiend, begrijpt men zulke dingen, maar in Britannië, in het hartje van de hertenwouden van Schotland, doet men dat niet. De last begon op den avond toen de puma, met katachtige volharding, zich van zijn halsband ontdoed en in de duisternis verdween.

Een uur later maakte zich een stille schaduw los uit de duisternis, die woonde onder de dennen, en zweefde naar de open

Foto C. Steenberg.

EEN ZONDERLING ONTEIGENINGSPLAN.

HET BEDREIGDE BLOK HUIZEN AAN DE HEERENGRACHT.

ruimte. Het maakte geen geluid, dat ding. Het kon een wolkschaduw zijn geweest, geworpen door een onrustige maan, of een nevelvlek boven de een of andere dampige plaats, of ook weer niet. Een feit was het dat het Petersons puma was, zijn heele acht voet, vaalbruin, zegevierend, en verschrikkelijk. Hij zag er uit als een leeuw, maar hij was leniger, meer volmaakt van vorm, meer meester over zijn ledematen, dan eenige leeuw. Eenige vlugheid was bij dit dier iets meer dan een woord, het was een levend wonder.

Toen kwam het gebrul, een woedende, onbeschaamde, ruwe uitdaging, achter een hoogen bergrug. Het was alsof de geest van al deze eenzaamheid—en geen enkel tooneel kan eenzamer zijn dan het hart van een Schotsch woud—dit oogenblik had uitgekozen om zijn stem te verheffen.

En er was geen puma.

Niemand had zijn schaduw zien verdwijnen. Zelfs de sluipende bergvos had u niet kunnen vertellen, waarheen hij was gegaan, of dat hij werkelijk was gegaan. Het was alsof dat gebrul, dat de loodzware stilte kwetste, hem ook absoluut had doen verdwijnen. Bovendien was hij verdwenen zonder eenig geritsel te maken. Vijf minuten later verscheen hij juist onder den top van den bergrand. Hoe hij daar kwam wist niemand. Te zeggen dat hij erheen was gekropen, zou niets zeggen. Het eene oogenblik was hij er niet, het volgende was hij er—twee starende, onpeilbare, geel-groene vlammenballen, die dienst deden als zijn oogen. Deze alleen zag men; wat erachter lag wist alleen het heidekruid, dat het verborg.

Weer deed het gebrul het woud schrikken, en bedierf den aanval van een uil, slechts drie meter achter den ineengedoken puma. Toen, heel plotseling, werden de oogen van het groote dier eenige seconden zuiver groen, en een rilling, een verstijving

Foto C. Steenberg.

EEN ZONDERLING ONTEIGENINGSPLAN.

DE BEDREIGDE HUIZEN AAN HET SINGEL, TER PLAATSE WAAR HET GEBOUW VOOR DE NEDERLANDSCHE BANK ZOU MOETEN VERRIJZEN.

van spieren, ging door zijn lichaam, want omhoog geheven tegen de lucht was een kop.

Er zijn menschen die droomen van zulke koppen, het prachtige, twaalfakkige gewei, de dikke, volle manen, de booze, uitpuilende oogen van een „koningshert”. In elke andere omgeving zou het een schilderij zijn geweest, hier was het een meesterstuk. Toen, nog bijna voor men de aanwezigheid had gemerkt, werd de kop boven den bergrand teruggetrokken.

De puma kroop naar den top. Een hagedis had nauwelijks platter kunnen kruipen. Hij kende de waarde van dekking; nasluipen was voor hem een wetenschap. Een brok heide, een groote steen, een bundel gras zelfs, konden hem nuttig zijn. Maar toen hij over den rand keek, was er niets. Door de maan beschenen rotsen, opeengestapeld en dichtopeengeroeid heidekruid; glimmend, trillend mos, alles werd onmeedoogend blootgelegd door de maan, maar niets bewoog zich. Alle geluid scheen dood op die plek; de stilte was bijna schrikbaarjagend.

Een minder goed jager zou zich bewogen hebben, zou bij zulk een tegenspoed zich vertoond hebben. De wilde kat zou geschreeuwd hebben, de vos zou overeind zijn gekomen. Maar zoo een dier was de puma niet. Hij hield zich doodstil. Alleen zijn oogen schenen te leven — die koude, meedoogenlooze, geheimzinnige bollen, de onpeilbare oogen der katten.

Vijf, toen vijftien minuten verlieden. Nog vertoonde zich geen prooi. Nog bewoog zich de groote jager niet. Toen - - - aha!

Achter een hoogen steenklomp klonk het geluid als van tikken van stokken tegen steenen en zonder een enkele waarschuwing stond het koningshert, de trots der bergen, de koning der wildernis, op en schudde zijn kop. Hij had gelegen — volstrekt onbewegelijk — op twintig meter afstand.

Er volgde een aanloop alsof een groot lichaam zeer snel werd voortbewogen. Een schok, een wilde sprong, van de zijde van het hert. Een streep als van iets vaalbruins in het maanlicht, een woest gerol van steenen, een razend snel geschuifel en — stilte.

Het maanlicht bleef de eenzaamheid beschijnen, de kaalheid — de steenhoopen, het heidekruid, de moerasplekken; — maar met een verschil. Een pathetische, uitgestrekte hoop — die het doode hert was — nam het midden van het tooneel in, en erboven gloeiden de onvergetelijke spookoogen van den puma.

De jachtopziener, die den volgenden dag de overblijfselen van dat hert vond, was uiterst verbaasd. Hij stond stil in de schaduw der dennen, krabde zijn hoofd en staarde verbluft naar de overblijfselen van den moord, die op klaarlichten dag

openlijk op de rotsen lagen. En de puma, die uitgestrekt lag op een der groote, dikke takken nauwelijks vier voet boven hem, ontblootte zijn tanden en was stil. Wat er zou gebeurd zijn, als de man had gekeken is niet te gissen — hij had of had niet blijven leven.

Den volgenden avond, toen de rust van den dag langzamerhand plaats maakte voor de misdadigheid van den nacht, hand degenen, wier reputatie niet al te best was, te voorschijn kwamen, verscheen de puma. Dit opnieuw verschijnen was als het voorbij zweven van een rookwolk. Hij was nevelig als de nevel zelf.

Een wilde kat, meester van een zeker dal, scheen plotseling geëlectriseerd terwijl zij door de duisternis sloop. Het was alsof een vuurpijl onder haar was afgegaan, maar toch was er geen geluid gehoord, niet zooveel als een gefluister. Oogenblikkelijk was zij van een glijdend iets veranderd in een spinnend, spuwend, vloekend, grommend wezen. Een warme, fluweelzachte poot had haar zij aangeraakt, en zij kon de eigenaar ervan niet zien. Men had zich bijna kunnen verbeelden, dat het de poot van een spook was, maar het was warm. Een rood gloeiende pook had geen andere uitwerking op de verbaasde kat kunnen hebben.

Er volgde een pauze, gedurende welke de kat — een oude, kwaadaardige kater — spuwde tot hij bijna stikte, en doordat hij bijna stikte, zweeg hij, en de stem van een bergstroom steeg op en vervulde den nacht. Er gebeurde niets.

De kat stond woest om zich heen te staren, zoekend naar den eigenaar van den poot, en wenschte hem te vernietigen. Op deze plek was zijn woord wet; alle dieren maakten plaats voor hem — behalve misschien het damhert. Hoe had hij ook iets kunnen weten van een puma?

Een langoor-uil, voorbijgaand op geluidlooze vlerken, schoot plotseling omhoog boven een steenklomp op tien meter afstand. Een wezel, woest het spoor van een berghaas volgend, schoot om den steenklomp heen en schoot terug in een halve seconde, alsof hij den Dood zelf had ontmoet. Een das, langzaam en plomp, kwam langs denzelfden weg, keek achter dien noodlottigen steenklomp en vluchtte, brabbelend van angst, in de duisternis.

Toen ontpopte zich het geheimzinnige ding als een groote, scherpe, magere kop van een puma, om den grooten steen heen kijkend naar den verblufften kater. Het was te verwonderen, dat de kater geen stuip kreeg en op de plaats doodbleef. Hij scheen werkelijk op het punt te barsten. Maar toen het groote dier met hem begon te spelen alsof hij, de puma, een jong katje was — werd het wonderlijke een wonder.

Nooit hadden de plechtige, sombere bergen, die trotsche, oude, in nevel gehulde toppen zulk een spel gezien, als dat wat volgde in het dal — met de eeuwige bergen als decor, de maan als voetlicht en den nevel voor gordijn, dat altijd dreigde te vallen, maar dit nooit geheel deed. Het was meer dan een spel, het was een dans van duivels. En de verbaasde bewoners der wildernis kwamen bijeen in de schaduw om betooverd, verschrikt en bevend toe te zien.

Nooit was eenige kat zoo verbluft als deze kat. Bovendien was er een reden voor, want als een puma begint te spelen is het tijd dat het lenigste katje ter wereld beschaamd zijn kopje verbergt.

Tien minuten lang was de kater bezig een doodelijken slag af te weren, te verwachten en te vergeefs te ontwijken... die nooit kwam. De puma was naast hem, boven hem, onder hem, zichtbaar, verdwenen, en weer gezien, alles in een adem. Nu lag hij op zijn rug, met zijn klauwen in de lucht slaande; dan weer maakte hij kringen om het ongelukkige speelgoed.

Dozienen keeren tikte hij dien kater, kittelde hem, bespote hem, op het oog, op den neus, op het oor, op den staart.

(Wordt vervolgd).

WATERUURWERK TE ROME.